HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019: Kansainvälinen kehitysyhteistyö

Lausunto valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaostolle 10.10.2018

1. Kansainvälinen sitoumus 0,7 prosentin osuudesta kaipaa tarkempaa suunnittelua

Hallituksen talousarvioesitys ehdottaa yhteensä 1,0 mrd. euroa kehitysyhteistyölle vuodelle 2019. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ehdotetaan myönnettäväksi 584 milj. euroa. Nousu kuluvaan vuoteen verrattuna on 37,7 milj. euroa. Talouden noususuunnasta huolimatta Suomi on jäämässä kauas kansainvälisesti sovitusta ja hallitusohjelmaan kirjatusta 0,7 % tavoitteesta. Talousarvioesityksessä annettujen kehitysyhteistyömäärärahojen taso vuonna 2019 jäisi 0,41 % suhteessa bruttokansantuloon. Hallitukselta odotetaan siis yhä konkreetista tiekarttaa 0,7 % tavoitteen saavuttamiseksi.

Epäonnistuminen 0,7 % tavoitteen saavuttamisessa heikentää Suomen mainetta globaalina vastuunkantajana, vaikuttaa Suomen uskottavuuteen ja heikentää mahdollisuuksiamme osallistua kansainväliseen keskusteluun kehitysyhteistyön toimijana. Tätä suurempi ongelma on kuitenkin se, että 0,7 % BKTL -tavoitteesta jääminen vaikuttaa ensisijaisesti hyödynsaajiin, joita ovat kaikkein heikoimmassa asemassa olevat. Kehitysyhteistyömäärärahojen leikkaukset ovat pois köyhyyden ja eriarvoisuuden poistamiseksi tehtävästä työstä, jolloin humanitaaristen kriisien uhrit jäävät vaille apua. Kehitysyhteistyö on juuri se väline, jolla Suomi halutessaan kykenee puuttumaan globaaleihin ongelmiin niiden syntysijoilla.

- **Suomen tulee laatia konkreettinen suunnitelma ja aikataulu kehitysyhteistyömäärärahojen nostamiseksi 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta ja sitoutua sen toimeenpanoon**

2. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyörahoitusta lisättävä

Vuonna 2019 hallitus on suunnitellut ohjaavansa 130 miljoonaa euroa kehitysyhteistyön finanssisijoituksiin ja lainainstrumentteihin. Kehitysyhteistyömäärärahojen kanavoiminen yritysten tai lainamuotoisten rahoitusjärjestelmien kautta ei ole perusteltua kaikkein köyhimpien auttamisen näkökulmasta. Yritysten toiminnan kautta voidaan vaikuttaa ensisijaisesti keskituloisiin maihin. Yritysten toimintaedellytykset köyhimpien maiden sisällä ovat hyvin rajalliset. Yksityissektorin rahoituksen riskinä on, että avun suuntaaminen sen kautta alkaa muistuttaa viennin-edistämistä. Näin ruokitaan kulttuuria, jossa rahoitetaan hankkeita, jotka olisi joka tapauksessa rahoitettu muilla keinoin.

Järjestöjen kehityshankkeiden rahoituksesta 58 prosenttia kohdistuu niin sanottuihin LDC-maihin, eli YK:n määrittelemiin vähiten kehittyneisiin ja köyhimpiin maihin. Lähetysyhdistys Kylväjä on nimenomaisesti halunnut toimia LDC -maihin kuuluvassa Bangladeshissa mutta on joutunut rajaamaan toimintaansa määrärahojen leikkausten seurauksena.

Lähetysyhdistys Kylväjä ry
Y-tunnus 0205275-2
PL 188
01301 Vantaa
Tikkuraitti 11 A, Vantaa
puh. 09 2532 5400
www.kylvaja.fi
kylvaja@kylvaja.fi

Suomalaisista kehitysyhteistyön toimijoista kansalaisjärjestöillä on avainosaaminen kehitysyhteistyön tavoitteiden loppuunsaattajana. Yksittäisen kansalaisjärjestön työ voi kotimaassa näyttäytyä pienimuotoiselta, mutta olla silti vaikuttavaa paikallisesti. Kansalaisjärjestöjen työn on todettu olevan tuloksellista nimenomaan kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten kohdalla, joita muut tukimuodot eivät tavoita. Esimerkiksi Mongoliassa ja Bangladeshissa Kylväjä edistää kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten, tyttöjen, naisten ja vammaisten asemaa.

Viime vuoden tapaan hallituksen talousarvioesityksessä järjestöjen osuus budjetissa jätetään 65 miljoonaan euroon. Järjestöjen osuus kehitysyhteistyöstä on nyt alimmillaan sitten vuoden 2002. Luku putoaa ensimmäistä kertaa lähes kahteenkymmeneen vuoteen alle 7 prosenttiin. Vielä vuonna 2015 kehitysjärjestöjen osuus kehitysyhteistyöstä oli 14,2 prosenttia. Tilanne vaatii akuuttia korjaamista kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten vahvistamiseksi ja niiden tekemän pitkäjänteisen työn turvaamiseksi.

Kansalaisjärjestöille suunnatun tuen vaikutukset eivät jää ainoastaan työn kohdemaihin. Järjestöjen työn kautta suomalaiset pääsevät omakohtaisesti osallistumaan kehitysyhteistyöhön ja saamaan tietoa ja kokemusta globaaleista kehityskysymyksistä. Tämä vahvistaa suomalaisten omistajuutta ja osaamista vaikuttamis- ja vapaaehtoistyön mahdollisuuksien hyödyntämisessä.

- **Edellytykset kansalaisjärjestöjen tulokselliseen työhön kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamiseksi on turvattava.**
- **Suomen tulee varmistaa, että kehitysyhteistyöllä autetaan kaikkein köyhimpiä ihmisiä ja ohjata vähintään 0,2 prosentin bruttokansantulo-osuus LDC-maille kansainvälisten sitoumustemme mukaisesti.**

3. Kansalaisjärjestöjen valtionavustusten hakukierros takaisin vuosittaiseksi

Voimassa oleva ohjeistus edellyttää kansalaisjärjestöjen hakevan valtiolta hanketukea kehitysyhteistyöhankkeisiinsa kahden vuoden välein. Aikataulutus ei tue työn etenemistä yhtä hyvin kuin ulkoministeriön aikaisemmin käyttämä vuosittain toteutettu hakukierros. Nykyinen tilanne on riskialtis erityisesti pienten järjestöjen pitkäaikaissuunnittelun osalta, koska järjestelmä voi ajaa kansalaisjärjestön tilanteeseen, jossa kaikki sen hankkeet päättyvät samanaikaisesti. Lisäksi, se millä aikataululla anomuksia käsitellään, on ratkaiseva merkitys hyödynsaajien tarpeisiin vastaamisessa.

Kansalaisjärjestöt arvioivat jatkuvasti toiminta-alueitten tilaa ja niiden tulevaisuuden näkymiä. Arvioiden perusteella tehdään ehdotuksia työn kehittämisen päämääristä ja tavoitteista. Vuosittaiseksi siirtyvän hankeanomusten käsittelyn tarpeena on synnyttää tasapainoinen strategisen suunnittelun ja johtamisen prosessi, jossa ratkaistaan nopeasti hyödynsaajille tärkeimmiksi nousseita ongelmia. Hanketukien hakukierros tulisi yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa synkronoida toteutukseltaan nykyistä tiiviimmäksi niin, että kansalaisjärjestöt voivat hakea tukea uusiin hankkeisiin vuosittain.

- **Edellytyksiä kansalaisjärjestöjen toiminnalle tulee kehittää vaihtamalla uusien hankeanomusten käsittelyaikataulu vuosittaiseksi, jotta nopeasti muuttuviin avuntarpeisiin voidaan vastata.**

Lisätietoja: Hankekoordinaattori Juri Veikkola (**juri.veikkola@kylvaja.fi**), p. +358 40 5232809